

У 2014

34 к

МЕКЕМІНДІК МЫРСАХМЕТҰЛЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
СІММЕН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
СІММЕН

1

№ 2014 / 344

Мекемтас МЫРЗАХМЕТҰЛЫ

УДК 821.0
ББК 83.3 Каз
М 01

Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі
Т.А. Шығармаларының жинағы «Қазақстан Республикасында
Мәдениет және спорт министрлігінің 2014-2020 жылдары аралығында
жарыққа шығарылатын кітаптардың тізіміне»

АБАЙТАНУ

1-кітап

(Екінші басылым)

Мекемтас М.

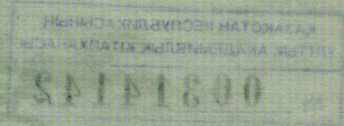
М 01 Абайтану. 1-кітап. (Екінші басылым). - Астана: Мекемтас, 2014. - 432 б.

ISBN 978-601-80211-0-3

ISBN 978-601-80211-0-1 (кітап)

Бұл кітап Абайтану саласындағы ғылыми зерттеулер мен танып-білімдік жұмыстардың жинағы болып табылады. Онда Абайдың өлеңдері мен жырларының жинағы, оның поэтикалық ерекшеліктері, Абайдың өмірі мен шығармаларының тарихы туралы мағлұматтар берілген. Бұл кітап Абайтану саласындағы ғылыми зерттеулер мен танып-білімдік жұмыстардың жинағы болып табылады. Онда Абайдың өлеңдері мен жырларының жинағы, оның поэтикалық ерекшеліктері, Абайдың өмірі мен шығармаларының тарихы туралы мағлұматтар берілген.

УДК 821.0
ББК 83.3 Каз

© Мекемтас М., 2014
© "Астана-Баспа" ЖШС, 2014
© "Астана-Баспа" ЖШС, 2014

АСТАНА
2014

ISBN 978-601-80211-0-1 (кітап)
ISBN 978-601-80211-0-3

МАЗМҰНЫ

АБАЙ МҰРАСЫН ТАНЫП БІЛУ ТАРИХЫНАН	
Сөз басы.....	4
1-тарау. АБАЙДЫ ТАНУДЫҢ АЛҒАШҚЫ ҚАДАМЫ	7
Абай өлеңдерінің төңкеріске дейінгі жариялану, таралу жолдары	9
Абай мұрасын алғаш зерттеп, насихаттаушылар.....	15
Абай мұрасының орыс тілінде танылуы	27
2-тарау. АБАЙТАНУДАҒЫ МҰХТАР ӘУЕЗОВ ДӘУІРІ (1918-1961)	40
3-тарау. АБАЙ МҰРАСЫНЫҢ 40-50 ЖЫЛДАР ІШІНДЕ ЗЕРТТЕЛУ ЖАЙЫ	62
Абай мұрасының әр сала бойынша зерттелуі.....	70
АБАЙДЫ ОҚЫ, ТАҢЫРҚА...	
Абайтанудағы ақтаңдақтар.....	96
<i>Бөкейханов Әлихан</i> . Абай (Ибраһим) Құнанбаев	97
<i>Кеннан Джордж</i> . Абайдың орыс достары	99
Ибраһим Ибн Құнанбаев	102
<i>Әміре ибн Зейнеғабиден</i> . Әдебиет Қазақия яки қазақтардың тіл өнері.....	103
Өлең.....	103
Тобықты Ыбырай марқұмның сөздерінен	104
<i>Құнанбаев Кәкітай Ысқақұлы</i> . Абай (Ибраһим) Құнанбайұтлының өмірі	105
<i>Сәдуақасов Смағұл Сәдуақасұлы</i> . (Белослюдовтің қолжазбасынан)	110
<i>Байтұрсынов Ахмет</i> . Қазақтың бас ақыны	111
<i>Рамазанов Нұқ</i> . Абай Құнанбаев (1845-1904)	115
<i>Дулатов Міржақып</i> . Абай	116
<i>М. М. Семейдегі географический под отдел</i> пайдасына жасалған кеш	117
<i>Құлжанова Н.</i> Қазақ әдебиеті кеші	118
<i>Төреқұлов Нәзір</i> . Әдебиетімізге көз салу.....	119
<i>Телжан</i> . Абай кітабын бастыру керек.....	120
<i>Күлеев Бернияз</i> . Абай кітабы басылатын болды	121
<i>Аймауытов Жүсіпбек</i> , <i>Әуезов Мұхтар</i> . Абайдың өнері әм қызметі	122
<i>Әуезов Мұхтар</i> . Абай – әдебиеттің басшысы	124
<i>Жансүгіров Ілияс</i> . Абай кітабы	126
<i>Sargu Ғабдрахман</i> . Абай	128
<i>Д. А.</i> Абайдың жиырма жылы	138
<i>Жұмабаев Мағжан</i> . Алтын хакім Абайға	140
Түсініктемелер.....	141
МҰХТАР ӘУЕЗОВ ЖӘНЕ АБАЙТАНУ ПРОБЛЕМАЛАРЫ	
Кіріспе.....	144
1-тарау. АБАЙ ӨМІРБАЯНЫ – АБАЙТАНУДЫҢ ІРГЕЛІ САЛАСЫ	148
1. Абай өмірбаяны және ондағы тарихи деректер көзі.....	154
2. Абай өмірбаянының соны деректермен қорлануы.....	162
3. Абай өмірбаянының төрт нұсқасы.....	167
4. Өмірбаяндық деректерді екшеу тәсілдері	170
2-тарау. М. ӘУЕЗОВ – АБАЙ ШЫҒАРМАЛАРЫН ЖИНАУШЫ ЖӘНЕ ТЕКСТОЛОГЫ	172
1. Абай шығармаларының таралу жолдары	174
2. Абай өлеңдерін түпнұсқа қалпына келтіру	183
3. Абай өлеңдерінің жазылу мерзімін анықтау	184
4. Абай шығармаларындағы арнау өлеңдердің жазылу сыры	187
5. Абай поэзиясының өрнек-үлгісін қалыптастыру.....	192
6. Өлең жолындағы сөз өзгерістерін анықтау	194
7. М. Әуезовтің текстологиялық зерттеулері – ақын шығармаларының канондық тексін жасаудың негізі	197
3-тарау. АБАЙДЫҢ ӘДЕБИ ОРТАСЫ	200
1. Абай ақындығының айналасы немесе «өзі алған нәрлері»	203
2. Абайдың ақындық дәстүрі немесе «өзгеге берген нәрі»	207
4-тарау. АБАЙТАНУ	213
Абайтанудың М. Әуезовке дейінгі кезеңі (1889-1918).....	214
Абайтанудағы М. Әуезов кезеңі (1918-1961)	219
Абайтанудың М. Әуезов дәуірінен кейінгі даму жолы (1961-2014)	221
Абай өмірбаяны	225

Әдеби ортасы	226
Абай мұрасының нәр алған рухани бұлақтары	227
Абайдың ақындық кітапханасы	228
Абай мұрасының Шығысқа қатысы — абайтанудың соны қыры	230
Абайдың исламиятқа қатысы	230
Абай танымындағы хауас мәселесі	230
Абай және жәуанмәртлік ілімі	231
Абайдың толық адам туралы ілімі	234
Абайдағы жүрек культі — толық адамның елеулі сипаты	234
Абайдағы иманигүл (үш сүю) — толық адам ілімінің темірқазығы	236
Толық адам ілімінің даму жолы	237
5-тарау. АБАЙТАНУДЫҢ БҮГІНГІ ТАҢДАҒЫ МІНДЕТТЕРІ	242

АБАЙ ЖӘНЕ ШЫҒЫС

Кіріспе	248
Абайдың ақындық кітапханасы	250
Абай және Шығыс классиктері	254
Абайдың исламиятқа қатысы	263
Абайдың мораль философиясына қатысы	287
Әл-Фараби — Абай пікірлеріндегі сабақтастық	301
«Құтадғу білік» және Абай	306
«Кабус-намеге» Абайдың қатысы	309
Жүсіп Қарабағи мен Абайдағы сезім (хауас) жайлы ойлар төркіні	309
Науаи мен Абай	310
Наршаһи еңбегі Абай талқысында	310
«Бабырнама» Абайдың оқуында	315
Ғұламаһи Дауани және Абай	320
Мына сөзге көңіл бөл	322

АБАЙДЫҢ АДАМГЕРШІЛІК МҰРАТТАРЫ

I. АБАЙ ТУРАЛЫ ЖАҢА ДЕРЕКТЕР	330
ДАУАНИ КІМ?	332
ТАТАР ҒАЛЫМЫ — АБАЙДЫ ЗЕРТТЕУШІ	333
II. АБАЙ МҰРАСЫ	334
III. АБАЙДЫҢ АДАМГЕРШІЛІК МҰРАТТАРЫ	336
1. «Адам болам десеңіз»	336
2. Жүрек-сезім жайындағы ой-толғаныстарынан	340
3. Жәуанмәртлік негізі — адамгершілік	346
4. Жанқұмары — рухани қазына көзі	354
5. Абайдағы ішкі-сыртқы сезім көріністері	358
IV. АБАЙДЫ ТАНЫП БИТТІК ПЕ?	365
1. «Уәзінге өлшеп тізілген»	365
2. «Әбсәмет жиенің»	374
3. Абайдың жаңа өлеңдері туралы	376
4. Абайға жазылған һашия	378
5. Абай жайлы жазылған хаттар	380
V. АБАЙ БАСЫЛЫМДАРЫ	386
1. Ұлы ақын шығармаларының тұңғыш жаршысы	386
2. Абайдың екінші жинағы	389
3. Саралай білу қажет еді	392
4. Асыл қазынамыз	395
VI. АБАЙДЫ ТАНУДЫҢ ЖАЙЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ	398
1. Ар ғылымы оқылса	405
2. Абайдың «Құтадғу білікке» қатысы жайында	411
3. Адам болам десеңіз	414
4. Абай қарасөздерін оқыту	418
5. Ғасыр жүгін арқалаған ақын	422
6. Ақын мұрасының зерттелуі	425
7. Жұмбақ жанның тереңі	426